duhu, Lenoir se osvrće na Isusa kao »Učitelja želje«, kako ga naziva Françoise Dolto, te na mistične tradicije poput sufizma, gdje se ljubav promatra kao jedinstvena veza sa svime što postoji. Zaključno, autor poziva na preusmjeravanje želja prema većoj povezanosti, autentičnosti i duhovnoj ispunjenosti.

Zaključni dio knjige poziva čitatelja na introspekciju – kako prepoznati, pročistiti i usmjeriti vlastite želje prema dubljoj radosti i ispunjenju. Želja se prikazuje kao dvosjekli mač: može biti izvor sreće i stvaralaštva, ali i patnje i ovisnosti. Lenoir uspješno spaja teoriju i praksu, postavljajući važna pitanja: jesmo li gospodari svojih želja ili njihovi robovi? Možemo li ih pretvoriti u snagu koja nas vodi prema autentičnijem životu? Posebno dojmljivi su dijelovi koji razotkrivaju utjecaj medija, društvenih mreža i konzumerizma na oblikovanje naših težnji. Najinspirativniji trenuci knjige dolaze iz filozofskih i duhovnih razmatranja – od Spinozina conatusa, preko Nietzscheove transmutacije nagona, do mističnog traženja jedinstva i smisla. Lenoir ne nudi gotove odgovore, već nas potiče da sami istražimo vlastite želje i vrijednosti, pozivajući na svjesniji i ispunjeniji život.

Filozofija želje. Živjeti u bljeskovima izuzetno je inspirativno i intelektualno poticajno djelo koje nas uči kako bolje razumjeti i usmjeriti vlastite težnje. Lenoir vješto balansira između filozofske dubine i pristupačnosti, čineći ovu knjigu korisnom i za one koji su već upoznati s filozofijom, ali i za one koji tek počinju razmišljati o kompleksnosti ljudske želje. Knjiga nas podsjeća da je želja neizbježan dio ljudskog postojanja, ali da njezina snaga može biti konstruktivna ili destruktivna – ovisno o tome kako je usmjeravamo. Na kraju, Lenoir nas ostavlja s važnom porukom: istinsko ispunjenje ne dolazi iz neprekidnog zadovoljavanja impulsa, već iz prepoznavanja onoga što nas uistinu čini sretnima i povezanima sa sobom, drugima i svijetom.

Ivana Lalić Čičković

Osman Bakar

Al-Fārābī

Život, djela i značaj

Islamic Book Trust, Kuala Lumpur
[2]2025., prev. Nevad Kahteran

Djelo malezijskog filozofa Osmana Bakara *Al-Fārābī. Život, djela i značaj* jedan je od vrlo jasnih i sažetih uvoda u opus Abū Naṣra al-Fārābīja (oko 870. – 950.), u islamskoj tradiciji poznatoga kao *al-muʿallim al-thānī* – »Drugi učitelj« nakon Aristotela. Knjiga, prvi put objavljena 1987. godine, u proširenom obliku 2018. godine, a zatim u bosanskom prijevodu 2025. godine (novo drugo online izdanje), pruža sustavan pregled života, pisanog opusa i trajnog značenja ovoga ključnog mislioca islamske peripatetičke tradicije.

Knjiga je podijeljena u tri cjeline. Prvi dio donosi biografski prikaz al-Fārābījeva života, temeljen na klasičnim izvorima i suvremenoj historiografiji. Drugi dio nudi pregled njegovih glavnih djela i učenja, uključujući logiku, metafiziku, etiku, političku filozofiju i muzikologiju. Treći dio, dodan u drugom izdanju, sadrži izbor al-Fārābījevih mudrosti i izreka, čime se čitatelju omogućuje neposredan uvid u misaoni svijet samoga filozofa.

Autor posebno naglašava sintezu grčke filozofske baštine i islamskog objavnog horizonta. Al-Fārābī se prikazuje kao mislilac koji je, polazeći od Kurʾana i Sunneta, nastojao osmisliti intelektualni odgovor na helenističku filozofiju, provodeći njezinu »islamizaciju«. Njegov koncept *Vrlinskoga grada* (*al-Madīna al-fāḍila*) prikazan je kao spoj filozofskoga i proročkoga ideala, pri čemu vladar-filozof objedinjuje svjetovno i duhovno vodstvo.

Osobita pozornost posvećena je al-Fārābījevu razumijevanju znanosti i klasifikaciji znanja (*Iḥṣāʾ al-ʿulūm*), teoriji emanacije i hijerarhiji intelekata. Knjiga jasno pokazuje njegov utjecaj na kasnije islamske filozofe poput Ibn Sīnāe i Ibn Rušda te ističe njegovu ulogu u oblikovanju islamske epistemologije u duhu tevhida. Tekst je sažet, pregledan i pisan stilom koji spaja znanstvenu utemeljenost i esejističku čitljivost.

Bosanski prijevod Nevada Kahterana predstavlja značajan doprinos domaćoj filozofskoj i kulturnoj sredini. Prevoditelj je dosljedno primijenio standarde transliteracije arapskih termina (npr. ḥ, ṣ, ṭ), čime je osigurana preciznost i jasnoća. Ključni pojmovi preneseni su vjerodostojno: *al-ʿaql al-faʿʿāl* kao »Aktivni

intelekt«, *al-Muʿallim al-thānī* kao »Drugi učitelj«, *al-Madīna al-fāḍila* kao »Vrlinski grad«. Termin *saʿāda* preveden je kao »sreća«, u smislu blaženstva kao konačnog dobra, što odgovara ustaljenoj terminologiji.

Prevoditelj je razlikovao *falsafu* (filozofiju u aristotelovsko-neoplatonističkoj tradiciji) i *ḥikmu* (mudrost), čime je očuvana nijansiranost islamskog misaonog horizonta. U pogledu stila, prijevod je fluidan i čitljiv, a popratni predgovori i bilješke dodatno smještaju tekst u kontekst intelektualne tradicije jezičnog podneblja. Ovim prijevodom čitateljstvu je dostupan sustavan prikaz posvećen al-Fārābīju, što otvara prostor za daljnja istraživanja i akademske rasprave.

Bakarova knjiga u ovom izdanju nudi preglednu sintezu života i misli »Drugog učitelja« te istodobno služi kao most između antičke filozofije i islamske objave. Ona je vrijedna i za specijaliste (filozofe, orijentaliste, teologe) i za širu kulturnu javnost zainteresiranu za povijest ideja izvan zapadnog kanona.

Premda djelo ne uključuje raspravu o utjecaju na latinsku skolastičku tradiciju, niti donosi najnovija istraživanja zapadnih autora, njegova vrijednost ostaje u jasnoj i inspirativnoj sintezi al-Fārābījeva opusa. Prevoditeljski rad Nevada Kahterana omogućio je da ovo djelo dobije zasluženo mjesto u domaćem filozofskom i kulturnom kontekstu.

Knjiga *Al-Fārābī. Život, djela i značaj* u ovom prijevodu zaslužuje trajnu recepciju u humanističkim znanostima i može poslužiti kao polazište za nova istraživanja islamske filozofije i njezina mjesta u globalnoj intelektualnoj povijesti.

Željko Paša